

VYDÍRÁNÍ ZŽP

(VYDÍRÁNÍ ZÁKLADNÍMI ŽIVOTNÍMI POTŘEBAMI)

*„Na dně studny sedí žába. Tu žabu zabijte, studnu vyčistěte a bude zase pramenem vody živé!“
(tzv. „lidová“ pohádka: „Tři zlaté vlasy Děda Vševěda“)*

Pojem „volný trh“ naznačuje, že účastníci trhu (prodávající a kupující) mají mít možnost svobodné volby, zda a za jakou cenu chtějí prodat nebo koupit, že jsou podmínky tržní směny věci vzájemné dohody. V případě diktování podmínek směny jen jednou stranou (kupující nebo prodávající), by totiž nešlo o volný trh, ale o jednostranný diktát, na který by druhá strana nemusela přistoupit, kdyby nebyla ke směně nějak donucena. V takovém případě by ovšem diktující strana druhou stranu okrádala vydíráním. Zkoumejme tedy, zda a nakolik je tzv. volný trh skutečně volný.

Tzv. „odborníci na ekonomii“ kupodivu u volného trhu nekladou důraz na možnost svobodné volby obou tržních stran, ale na volnou tvorbu cen, „odborně“ řečeno na liberalizaci cen. Kupující se prý může svobodně rozhodnout, zda za diktovanou cenu koupí či nekoupí. Tak například, praví „odborníci“ jako když sype ptáčkům, pokud prodejce nasadí cenu sádrového trpaslíka příliš vysoko, nikdo ho nekoupí a on bude muset cenu snížit. Tak je to prostě...

Jenže. Sádrového trpaslíka si koupit nemusíme, protože se bez něj obejdeme, zatímco chleba (ZŽP) si koupit musíme, protože se bez něj neobejdeme, protože bez něj umřeme hladem. Ví to prodejce nebo neví? Kalkuluje s tím nebo nekalkuluje? Projeví se jeho kalkul na ceně chleba nebo neprojeví? Jisté je, že prodejci nic nebrání, aby tohoto faktu využil.

A tak kupující musí chleba koupit doslova za každou cenu, zatímco prodejce nemusí chleba prodat doslova za žádnou cenu. Suma sumárum, na rozdíl od prodejce sádrových trpaslíků může prodejce chleba kupující vydírat.

To je „volný trh“!

Ví to „odborníci na ekonomii“ nebo neví? Jisté je, že nám „výhody“ volného trhu nikdy nedemonstrují na chlebu (na ZŽP), ale vždy na sádrovém trpaslíkovi (na obecném „zboží“). Zkrátka, tzv. „odborníci“ nás teoreticky ohlupují.

Poučení: ZŽP (základní životní potřeby) nesmějí být předmětem volného trhu!

Pokud jsou ZŽP předmětem volného trhu, mají v nich prodejci „zlatý důl“ a kupujícím zbývají jen oči pro pláč...

UKRADENÁ REVOLUCE

Pamětníci si jistě vzpomenu na hyperinflaci a drastický pokles životní úrovně v Československu, po tzv. „sametové revoluci“, právě následkem zavádění volného trhu (liberalizace cen), v magicky symetrickém roce 1991. Populární „odborník“ na ekonomii VK, disponující tehdy bezmeznou důvěrou davů, nám v TV vysvětloval zákony volného trhu následovně:

„Je-li poptávka vyšší než nabídka, ceny jdou nahoru, je-li nabídka vyšší než poptávka, ceny jdou dolů!“

Po reálném socialismu jsme tehdy zdědili mj. zemědělství, nastavené na zásobování celého východního bloku (tzv. RVHP), zejména SSSR, v němž, po revolučních hladomorech žili lidé většinou z ruky do úst, ač předchozí carské Rusko bývalo obilnicí Evropy. Po rozpadu RVHP zůstala tato nadprodukce doma a na domácím trhu byla rázem nabídka potravin mnohonásobně vyšší než poptávka. Také na Západě se začínali vážně obávat konkurence naší zemědělské produkce. Jenže volný trh se nezachoval tak, jak nám sliboval VK. Ceny potravin nešly dolů, ale naopak vyletěly prudce nahoru.

To je „volný trh“!

Následkem astronomického zdražování se současným „odborným“ zmrazením mezd (opatření VK), poklesla poptávka ještě pod obvyklou úroveň a zoufalí zemědělci nemohli svou nadprodukcí prodat. Jeden z mála ekonomů (Milan Zelený), bijících tehdy na poplach, jehož hlas byl v polistopadové euforii zcela ignorován, prorokoval:

*„Po krátké době tato „hrobašská“ kombinace volných cen a omezených platů
způsobí úplné a nezvratné umrtvení ekonomického procesu.“*

Zemědělci mohli svou produkci prodávat sami jen ve velmi omezené míře a to málo, co od nich zpracovatelé milostivě odebrali, vykupovali za cenu, která zemědělcům nepokrývala ani výrobní náklady. Na volném trhu však byly ceny tohoto mála vyhnány do astronomických výšek. S nadějí v lepší zítřky (slibované VK) si národ „utahoval opasky“ a zemědělci museli zaorávat úrodu, vylévat mléko do kanálů, neprodaný jateční dobytek krmit bez užítu (bez přírůstků) atd. atd. Jinými slovy, liberalizace cen se ukázala být velmi výhodná pro mezičlánky (zpracovatele a překupníky) a velmi nevýhodná, až zničující, pro výrobce a spotřebitele. Domácí zemědělská produkce od té doby drasticky klesá. Po krátkém období nadprodukce následovalo dosud trávající období nesoběstačnosti a tedy závislosti na dovozu.

To je „volný trh“!

To, k čemu tehdy v Československu došlo se spíše než privatizaci a liberalizaci jevílo jako skrytý pseudo-ekonomický puč státního holdingu, velmi podobný událostem ve fašistické Itálii dvacátých let dvacátého století.

Češi, Moravané a Slováci tehdy právem očekávali privatizaci v duchu Tomáše Bati:

Milan Zelený: „*Batův podnik, byl soukromý podnik vlastněný zaměstnanci. Akcie firmy Baťa nebyly dostupné žádným „balíkářům“ na nějaké burze. Podílové zaměstnanecké vlastnictví Baťova typu... vidí právě v zaměstnancích a jejich znalostech základní podnikatelský kapitál. Vědění a znalosti jsou... základní formou kapitálu.*“

Již za Baťova života to však bylo trnem v oku totalitní moci tzv. „první republiky“ (vydávané dodnes za vzor demokracie). Ta, pokud neměla účast na tragické smrti Tomáše Bati, falešně obvinila Jana Baťu z kolaborace s nacistickým Německem a jeho Zlín prostě zkonfiskovala (tzv. Benešovými dekrety). Polistopadoví demokraté udělali s Baťovou tradicí prakticky totéž. Privatizace „národního majetku“ tehdy neprobíhala tak, aby se např. vlastníky „národních podniků“ stali jejich zaměstnanci:

Milan Zelený: „*Stanou-li se zaměstnanci vlastníky svých podniků, pak bude podnikat vlastně většina spoluobčanů této země. Je proto zajímavé, že se o zaměstnanecká práva, tedy o práva většiny z nás, nikdo vážně nezasazuje.*“

Konečné vyvlastnění zaměstnanců pomocí ekonomického „puče“ ve jménu státních, státem jmenovaných a zcela externích akcionářů, probíhá poměrně klidně a bez debat.“

Privatizace probíhala tak, aby se vlastníky „národních podniků“ mohli stát členové představenstva státních holdingů (jmenovaných státem), kteří dostali (ze zákona) na privatizovaný majetek předkupní právo. Ostatní podniky si pak mohl od státu koupit kdokoli, kdo měl peníze, ať už z tuzemska či ze zahraničí, čímž byli z koupě spolehlivě vyloučeni řadoví zaměstnanci. Zaměstnancům zůstala dál jen námezdní práce, nyní však zpravidla s tzv. „minimální mzdou“, pokud ovšem nový majitel podnik nezlikvidoval (zahraniční z konkurenčních důvodů, domácí vytunelováním atp.) a nenadělal ze zaměstnanců rázem nezaměstnané.

Milan Zelený: „*Domnívám se, že optimální by bylo vyjít z tradice Baťova principu soukromého a neveřejného vlastnictví, tj. z poznání, že ne peníze (obzvláště ne zahraniční) ale vědění je naší hlavní formou kapitálu, z pochopení, že vnitropodnikové podnikatelství a podnikání zaměstnanců se neslučuje s diktátem státu, ať již kompetentním či nekompetentním.*“

Batův odkaz se ovšem neomezuje jen na vlastnické podíly zaměstnanců-spolupodnikatelů, ale mluví také o víceprofesnosti a komplexnosti podnikání. Víceprofesnost představuje např. tzv. přidružené výroby a služby, jež minimalizují hrozbu nezaměstnanosti (vážně-li odbyt jedné produkce, převedou se pracovníci na přidruženou).

Komplexnost si lze představit různě:

Milan Zelený: „*Proč by třeba výrobce bot nemohl boty také... čistit, vyrábět kovové přezky, kožené opasky, ponožky, poskytovat pedikúru a podávat svým zákaznicím dečku bílého vína? Proč nemůže být "řemeslem" komplexní péče o člověka, o jeho nohy, o jeho pohodlí?*“

Nás tu však komplexnost zajímá z následujícího hlediska:

Milan Zelený: „*Proč by třeba výrobce bot nemohl boty také prodávat?*“

Proč polistopadový zemědělec nemohl svou produkci zpracovávat a prodávat sám? Proč jeho produkci zpracovával někdo jiný (např. mlékárna, syrárna atp.) a jiný zase ji pak prodával (hyper, super aj. market)?

Milan Zelený: „*Prohlubování specializace, tj. zvyšování počtu mezičlánků mezi výrobcem a zákazníkem, by mělo být obzvláště u nás, tedy u Baťových a ne Marxových dědiců, již dávno minulostí.*“

Totalitní stát, který je takovým hospodařením jaksi vytěšňován ze svého všemocného postavení a kterému proto Baťa odjakživa ležel v žaludku, privatizoval „národní podniky“ zásadně odděleně a to i tam, kde i za reálného socialismu tvořily zcela výjimečně nějaký celek. Příklad cituje Milan Zelený z časopisu Profit (6. a 13. září 1990): „*np. Staviva byl ministerstvem administrativně rozbit na osm pod-podniků, čímž byla zničena jeho jediná výhoda: integrovaná národní distribuční síť, nervový systém k dosažení všech zákazníků.*“

Československé polistopadové hospodářství (zemědělství a průmysl) mělo vynikající výchozí předpoklady k úspěšné privatizaci (do rukou zaměstnanců) a k více než úspěšnému zapojení do světového hospodářského systému. Životní úroveň národů Československa mohla tehdy vylétnout nahoru. Namísto toho spadla prudce dolů a národní hospodářství bylo zcela rozvráceno. Byl to úmysl, nebo pouhá neschopnost tehdejších (dodnes úspěšných) „zástupců lidu“, disidentů či jak se všechna ta totalitní chasa „odborníků“ nazývala?...

Ještě lze namítnout: Na jedné straně si u nás všichni nařikají na neustálé zdražování, na druhé straně se v poslední době mluví o vyšší průměrné životní úrovni, oproti dobám reálného socialismu...

Tajemství tu tkví právě ve „statistickém průměru“, který představuje semletí většiny nuzných s menšinou zázračných zbohatlíků (milionářů a miliardářů). Výsledné „hausnumero“ pak strkáme propagandisticky před nos nuzákům, abychom jim „dokázali“, že to s jejich nouzí není tak špatné, jak se domnívají. Obdobně je klameme statistickými průměry tzv. „míry inflace“, v nichž např. semeleme nárůst cen ZŽP s poklesem cen raketové techniky a hned to pro nuzáky vypadá veseleji.

I tak tato statistická hausnumera vypadají jinak v období konjunktury a jinak v období krize...